

ΘΕΜΑ: «Τα ποτάμια του χωριού μου»

2/ΘΕΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΕΟΥ ΧΡΙΣΤΩΝ

Σχολικός Σύμβουλος: Χριστογιάννης Άγγελος, Σίντος Κωνσταντίνος

Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Χριστογιάννης Άγγελος, Σίντος Κωνσταντίνος

Τάξη Β΄ - Γ΄ - Δ΄ - ΣΤ΄

Επίσκεψη στο νερόμυλο του χωριού

A. Κριτήρια επιλογής του θέματος:

Η θέση στην οποία είναι χτισμένο το χωριό (στη συμβολή των δύο παραποτάμων του **Άραχθου, Καλαριτινού και Μελισσουργιώτη**) καθώς και η σημασία που έχει για το χωριό η ύπαρξη των ποταμών στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή των κατοίκων, το γεγονός ότι τα ποτάμια ήταν και είναι σημείο αναφοράς για τους κατοίκους του χωριού, αποτέλεσαν ισχυρά κριτήρια για την επιλογή του συγκεκριμένου θέματος, που επεξεργάστηκαν οι μαθητές του σχολείου.

Αποψη του χωριού

Β. Διατύπωση επιδιωκόμενων στόχων:

Γνωστικοί στόχοι

1. Ο μαθητής να οικοδομήσει έννοιες όπως: ποταμός, παραπόταμος, πηγές, συμβολή, εκβολές, ρεύμα, κοίτη, υδατοφράκτης, άρδευση, ύδρευση, υγροβιότοποι κλπ.
2. Να συνδέσει έννοιες, να κατανοήσει τις σχέσεις και τις αλληλεπιδράσεις ανθρώπου και περιβάλλοντος.
3. Να αναφέρει, να περιγράψει, να επεξηγεί, να συγκεντρώνει και να ερμηνεύει πληροφορίες.

Η «σμίξη» (η συμβολή των δύο παραποτάμων)

4. Να δραστηριοποιηθεί για να μπορεί να δώσει λύσεις και απαντήσεις στα ερωτήματα, πώς, γιατί, ποιοι, πότε.
5. Να προσεγγίσει με κριτική σκέψη το θέμα.
6. Να οδηγηθεί στην ανακαλυπτική μάθηση, με βιωματικό τρόπο.
7. Ο μαθητής να μάθει πώς να μαθαίνει.

Συναισθηματικοί στόχοι

1. Να αναπτύξει σχέσεις συνεργασίας με τους συμμαθητές του.
2. Να καλλιεργήσει τη υπευθυνότητα και το σεβασμό στη διαφορετική άποψη.
3. Να καλλιεργήσει την αγάπη προς τη φύση με όλους τους δυνατούς τρόπους.
4. Να αναπτύξει την ατομική ευθύνη του κάθε μαθητή προς το περιβάλλον.

Ψυχοκινητικοί στόχοι

1. Να χρησιμοποιήσει το χάρτη, την κλίμακα, τη βιβλιοθήκη, τον ηλεκτρονικό υπολογιστή, τον τύπο.
2. Να κατασκευάσει αντικείμενα από υλικά που θα πάρει από το ποτάμι.
3. Να εκτελέσει πειράματα.
4. Να εκτελέσει χοροθέατρο με θέμα το ποτάμι.

Τα παιδιά του σχολείου στο ποτάμι

Γ. Τρόπος και μεθοδολογία υλοποίησης:

Το πρόγραμμα επεξεργάστηκαν οι μαθητές του δημοτικού σχολείου κατά το σχολικό έτος 2003-2004 και είχε χρονική διάρκεια 5 μηνών.

Για την υλοποίηση του προγράμματος επιλέχθηκαν διάφορες μέθοδοι διδασκαλίας δίνοντας περισσότερη έμφαση στη βιωματική - ομαδοκεντρική μέθοδο διδασκαλίας - μέθοδο των σχεδίων εργασίας. Συμμετείχαν οι δώδεκα μαθητές των Β'-Γ'-Δ'-ΣΤ' τάξεων του σχολείου, που συγκρότησαν δύο ομάδες εργασίας, οι οποίες ανέλαβαν να ερευνήσουν, να καταγράψουν, να συγκεντρώσουν και να παρουσιάσουν στην τάξη, με τη συμπαράσταση των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών, με διάφορους τρόπους:

- Ιστορικές πληροφορίες σχετικά με το ποτάμι
- προφορικές συνεντεύξεις
- φωτογραφικό υλικό
- επισκέψεις και παρατηρήσεις
- εφαρμογές
- προτάσεις και προγραμματισμό περαιτέρω δράσεων.

Δ. Διαθεματικότητα - Σύνδεση με τα μαθήματα:

Για να επιτευχθούν οι στόχοι του προγράμματος κρίθηκε αναγκαία η διάχυση του θέματος σε όλο το φάσμα των μαθημάτων όλων των τάξεων:

Γλώσσα: παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου με αφορμή σύνταξη ερωτηματολογίων, λήψη προφορικών συνεντεύξεων, σύνταξη επιστολής προς τον Δήμαρχο (ολόκληρη η επιστολή υπάρχει στο τέλος του σχεδίου εργασίας) με θέμα την προστασία του παραποτάμιου οικοσυστήματος από τη ρύπανση του υδροφόρου ορίζοντα και με προτάσεις για την τουριστική αξιοποίηση της περιοχής, την ανάδειξη και αποκατάσταση των πολιτιστικών μνημείων, που σχετίζονται με το ποτάμι (γεφύρια, νερόμυλοι, νεροτριβές).

Η νεροτριβή του νερόμυλου

Δημιουργία καρτελών οικογενειών λέξεων, συγγραφή ομαδικού Σκέφτομαι και Γράφω. Μελέτη, κατανόηση και επεξεργασία κειμένων από το μάθημα «Η ΓΛΩΣΣΑ ΜΟΥ», όπως τα κείμενα της Β' τάξης: «Ο Βάιος και το ποτάμι», «Το

ποτάμι», «Δυο κασίκες σε ένα γεφύρι», «Το ποταμάκι», και της Ε΄ τάξης: «Το σιδερένιο ποτάμι».

Μαθηματικά: Διατύπωση και επίλυση προβλημάτων ποσοστών, δημιουργία στατιστικών πινάκων, γραφικών παραστάσεων, εύρεση όγκου και εμβαδού. Σημαντικό υλικό τα παιδιά εντόπισαν σε μια επίσκεψη στον παλιό νερόμυλο του χωριού, πλάι στο ποτάμι, παίρνοντας συνέντευξη από τον τελευταίο μυλωνά του. Εκεί κατανόησαν έννοιες όπως φύρα, ξάι (=αλεστικά, πληρωμή σε είδος με ποσοστό έναντι του συνολικού βάρους του καλαμποκιού). Μάλιστα, έπειτα από παρότρυνση του ίδιου του μυλωνά, δημιούργησαν επιτόπου προβλήματα ποσοστών, συναλλαγών, κ.τ.λ.

Το εσωτερικό του νερόμυλου

Γεωγραφία: Χρησιμοποίησαν το χάρτη, για να εντοπίσουν τη θέση του χωριού στο νομό Ιωαννίνων, στην Ήπειρο και την Ελλάδα. Μελέτησαν τη διαδρομή του Άραχθου και των παραποτάμων του από τις πηγές ως τις εκβολές καθώς και την ευρύτερη περιοχή. Χρησιμοποίησαν και γνώρισαν με βιωματικό τρόπο έννοιες όπως: πηγές, συμβολή ποταμών, παραπόταμος, κοίτη, ρέμα, κ.ά., ανακάλυψαν και ερεύνησαν τη χλωρίδα και την πανίδα του τόπου τους, ιδιαίτερα το είδος βλάστησης που συναντά κανείς στις παραποτάμιες περιοχές, όπου αναπτύσσεται πλούσια υδροβία βλάστηση, καθώς και είδη ζώων που ζουν στα δροσερά και ορμητικά νερά των ποταμών. Είδαν και κατέγραψαν το φαινόμενο της διάβρωσης του εδάφους και πρότειναν μέτρα για την αντιμετώπισή του. Η σπάνια άγρια ομορφιά του ποταμού και η δυσκολία προσπέλασής του το κάνουν ιδανικό μέρος για εναλλακτικές μορφές τουρισμού και για διάφορα σπορ, γεγονός που αμέσως επισήμαναν οι μαθητές.

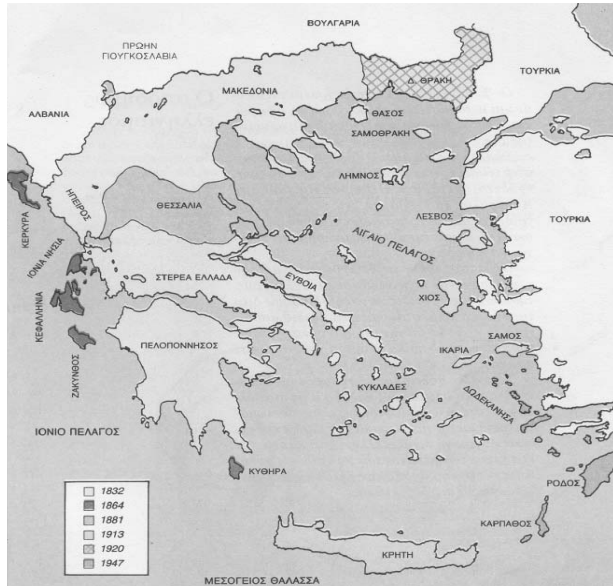

Από την πανίδα του ποταμού (κάβουρας)

Φυσικά - Μελέτη του Περιβάλλοντος: με αφορμή το νερό των ποταμών, μιλήσαμε για το νερό στη φύση, και πόσο πολύτιμο αγαθό είναι για τον άνθρωπο. Τέθηκε το πρόβλημα της ρύπανσης των νερών και μιλήσαμε για τρόπους καθαρισμού του. Επισημάνθηκε από τους ίδιους τους μαθητές η σημασία των υδροβιότοπων για τη συνέχιση της ζωής πάνω στον πλανήτη. Πειραματιστήκαμε με το νερό (το νερό στις τρεις καταστάσεις της ύλης, πήξη, τήξη, υγροποίηση, διήθηση, απόσταξη κ.ά.). Σημαντικό χρόνο αφιερώσαμε στην ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος από την ανεξέλεγκτη αμμοληψία και απόρριψη σκουπιδιών και τονίσαμε τις ολέθριες συνέπειες για το οικοσύστημα.

Σκουπίδια κοντά στο ποτάμι

*Οι διαδοχικές επεκτάσεις
του ελληνικού κράτους*

Ιστορία: το θέμα ήταν μια θαυμάσια ευκαιρία για μελέτη της τοπικής ιστορίας και μάλιστα από τις πηγές. Προφορικές συνεντεύξεις, ανέκδοτες ιστορίες, παλιές φωτογραφίες και υλικό από τη βιβλιοθήκη οδήγησαν τα παιδιά στη διαπίστωση, ότι ο Άραχθος και οι παραπόταμοί του αποτελούσαν από το 1881 μέχρι και την απελευθέρωση της Ηπείρου το 1913 τα σύνορα του ελληνικού κράτους με το τουρκικό.

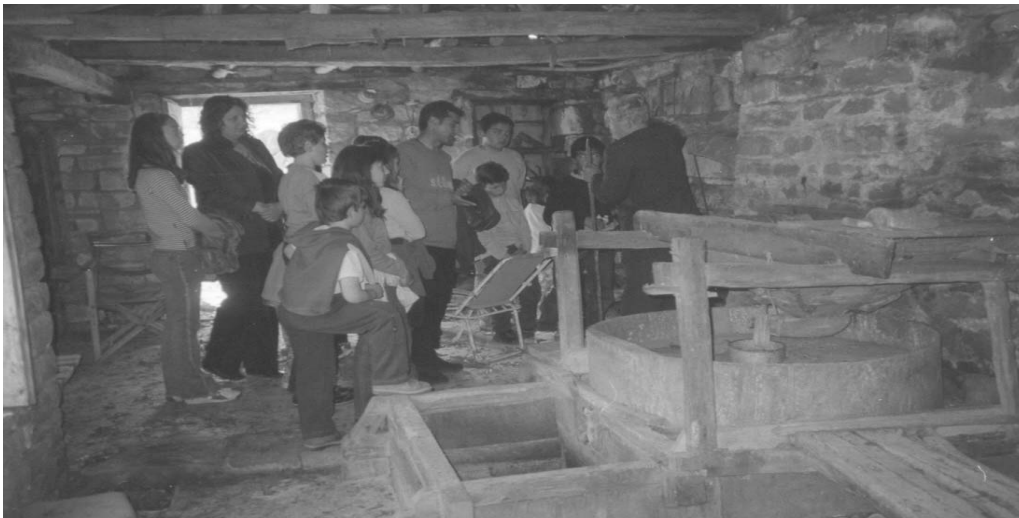
Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή: η επίσκεψη στον παλιό νερόμυλο έδωσε την ευκαιρία στα παιδιά να αντιληφθούν τον τρόπο με τον οποίο γινόταν παλιότερα η ανταλλαγή των αγαθών και των υπηρεσιών, καθώς και την επιρροή του περιβάλλοντος στην εκλογή του επαγγέλματος. Έγινε λόγος για τη δράση των κοινωνικών φορέων και έγινε παιχνίδι ρόλων (Δήμαρχος, ομάδα πολιτών, μαθητές - συνέλευση με θέμα: «Η προστασία του ποταμού - τρόποι τουριστικής αξιοποίησης του»- παρατηρήσεις - συζήτηση - αποφάσεις - ενέργειες.

Αθλητικές δραστηριότητες στο ποτάμι

Το πέτρινο γεφύρι

Συνέντευξη από το μυλωνά

Αισθητική Αγωγή - Δημιουργική Έκφραση: Ζωγραφική: τα παιδιά συγκέντρωσαν βότσαλα από το ποτάμι και εκφράστηκαν ζωγραφίζοντας πάνω σ' αυτά θέματα σχετικά με τη χλωρίδα και την πανίδα της περιοχής. **Μουσική:** τραγούδησαν παραδοσιακά τραγούδια που αναφέρονται στο ποτάμι. **Θέατρο:** έγινε θεατρικό παιχνίδι, αντλώντας θέματα από τη ζωή σε παλιότερες εποχές, υποδυόμενοι ρόλους, όπως του μυλωνά, του ψαρά κ.τ.λ.. **Κατασκευές:** έφτιαξαν αφίσσα με κολλάζ.

Ζωγραφική σε βότσαλα του ποταμού

Ε. Παρουσίαση:

Το σύνολο των εργασιών, που συντέθηκαν σ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος, αναρτήθηκε σε ταμπλό και αποφασίστηκε η παρουσίασή τους στην τοπική κοινωνία με παράλληλη ανάπτυξη μουσικών και θεατρικών δράσεων με στόχο την ευαισθητοποίησή της σε θέματα προστασίας του παραποτάμιου οικοσυστήματος και την ηθική ικανοποίηση των μαθητών.

ΣΤ. Αξιολόγηση:

Σε όλη τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος οι μαθητές επέδειξαν υπευθυνότητα, υψηλό βαθμό συμμετοχής, ενθουσιασμό και ανάπτυξαν πρωτοβουλίες. Η συνεργασία στα πλαίσια των ομάδων (αν και ανομοιογενείς ως προς την ηλικία και την επίδοση) ήταν άριστη. Το παιδαγωγικό κλίμα όλης της διαδικασίας ενθάρρυνε τα παιδιά στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών και στην ελεύθερη έκφραση άποψης. Κοινή διαπίστωση όλων των παιδιών ήταν ότι τα οδηγούσε στην ανακαλυπτική μάθηση και συντελούσε στην επίτευξη του στόχου: οι μαθητές «να μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν» Οι επιδιωκόμενοι στόχοι κατακτήθηκαν χωρίς το άγχος της βαθμολόγησης και κοινή παραδοχή ήταν, πως κατά το χρόνο επεξεργασίας των θεμάτων υπήρχε η εντύπωση, ότι δε γινόταν μάθημα (με την παραδοσιακή έννοια του όρου), αλλά, ότι όλοι συμμετείχαν σε μια ευχάριστη και διαφορετική εμπειρία. Είναι ένα αισιόδοξο μήνυμα, που οδηγεί στην υιοθέτηση παρόμοιων ενεργειών στο μέλλον.

**ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΧΡΙΣΤΩΝ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ κ. ΔΗΜΑΡΧΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΡΑΜΑΝΤΩΝ**

Χριστοί 27-4-2004

Αγαπητέ μας κ. Δήμαρχε.

Σας στέλνουμε αυτή την επιστολή για να σας ενημερώσουμε για κάποια μέτρα που πρέπει να ληφθούν και έχουν σχέση με το ποτάμι μας.

Τα σκουπίδια είναι ένα απ' τα προβλήματα που υπάρχουν στο ποτάμι μας. Πρέπει να βρεθεί ένας άλλος χώρος για να πετάνε τα σκουπίδια και όχι σε περιοχές δίπλα στο ποτάμι. Έτσι το ποτάμι μας θα διατηρείται καθαρό.

Υπάρχει μια πηγή λίγο πιο πάνω από το γεφύρι που πρέπει να φτιαχτεί. Πρέπει να καθαριστεί και να φτιαχτεί μια βρύση. Ακόμη καλύτερα είναι αυτή η πηγή να καλοφτιαχτεί, δηλαδή να χτιστεί γύρω γύρω με πέτρες και να τοποθετηθεί ένα κανούλι.

Λίγο πιο κάτω από το γεφύρι μας υπάρχει κι ένας παλιός νερόμυλος. Αν και είναι ιδιωτικός, θα θέλαμε να αναλάβετε κάποια πρωτοβουλία ώστε να συντηρηθεί γιατί πρόκειται για ένα ζωντανό μνημείο της παλιότερης εποχής. Υπάρχουν αρκετές φθορές, όμως είναι ένας από τους λίγους εναπομείναντες νερόμυλους της περιοχής μας που στέκεται ακόμα όρθιος.

Άλλο ένα πρόβλημα είναι η αμμοληψία. Υπάρχουν άνθρωποι που με τα φορηγά τους όλο το χρόνο αφαιρούν την άμμο από το ποτάμι. Πρέπει να θέσετε κάποιους όρους σχετικά με την άμμο. Όπως ναι μεν να παίρνουν άμμο, αλλά όχι σε υπερβολικές ποσότητες.

Ακόμη βλέπουμε πως κάθε χρόνο αρκετοί τουρίστες, κυρίως ξένοι, έρχονται με τα κανό τους στο ποτάμι μας. Θα θέλαμε να ενισχύσετε την τάση αυτή και αν είναι δυνατό να τη διαφημίσετε αλλά και να δημιουργήσετε και κάποια υποδομή. Π.χ. χώρο υποδοχής, αποβάθρα εκκίνησης κλπ.

Θα ήταν ευχαρίστησή μας αν μπορούσατε να συμβάλετε στη λύση αυτών των προβλημάτων και θα ήταν ωραίο και για το χωριό μας επίσης.

Το περιβάλλον είναι το σπίτι μας και πρέπει πάντα να το κρατάμε καθαρό και να το προστατεύουμε. Όσο πιο πολύ προσέχουμε το ποτάμι μας τόσοι περισσότεροι τουρίστες θα έρχονται και θα το θαυμάζουν.

«Ευχαριστούμε»

*Με αγάπη τα παιδιά της ΣΤ' τάξης
του Δημοτικού Σχολείου Χριστών.*